

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izveniš nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20—, inozemstvo Din 30—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.
TELEFON STEV. 532.

Rekopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znana
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu Stev. 13.532.

Stanovski princip in naše stranke.

Zlasti mladinski listi silno radi po-
udarjajo, kakšna prednost je v tem, če
so vsi stanovi združeni v eni stranki in
če ni narod razcepljen po stanovskih
strankah. Teoretično bi v gotovih sluča-
jih mogla ta trditev biti tudi resnična,
glede slovenskih političnih razmer pa ta
trditev nikakor ne drži.

Ne da se utajiti, da ima vsak stan svo-
je posebne interese in da so ti dostikrat
drugemu stanu čisto diametralno na-
sprotni. Kmet zahteva na primer zaščit-
no carino za uvoz kmetijskih pridelkov,
dočim industrialec, kot konsument, to
zahtevo odločno odklanja. In obratno.

Ker pa v gospodarskih vprašanjih ni
mogoče priti naprej s prostim preglaš-
vanjem, je treba narediti med zahteva-
mi posameznih stanov kompromis in si-
cer tak kompromis, da ne bo trpelo ce-
lotno narodno gospodarstvo. Kar je naj-
bolj koristno za celoto, to mora obveljati,
pri tem pa ne smejo biti zadeti življen-
ski interesi nobenega stanu.

Je sicer res, da se more tak kompro-
mis ustvariti tudi v okviru posameznih
strank. Toda praktično dobimo iz te teo-
rije v Sloveniji čisto drug rezultat. Do-
seže se ta kompromis v »liberalni«
stranki, doseže se tudi v »klerikalni«,
nikdar pa se ne doseže tega, da bi se na
podlagi obeh kompromisov uveljavila v
našem javnem življenju enotna gospo-
darska politika.

In vendar je jasno, da ima »klerikal-
ni« kmet čisto iste gospodarske intere-
se, ko »liberalni« in da sta oba zaintere-
suirana na tem, da bi »liberalni« ko
»klerikalni« poslanec zahtevala v polje-
delskem vprašanju čisto enake stvari
in da bi tudi enako nastopala. Ne bi se
smelo v interesu slovenskega poljedel-
ca zgoditi, da bi zahtevala »liberalna«
stranka eno, »klerikalna« pa drugo in
da bi celo podpora od vremenskih ne-
zgod prizadetim postala politikum.

To pa se pri nas dogaja in to vsled te-
ga, ker se mešajo s stanovsko politiko
vsi mogoči drugi politični pojmi. Zaved-
no se meša čisto stanovska politika s
kulturnimi vprašanji. Posledica tega je,
da so vsi stanovi razbiti in da nimamo
nikjer nobenega foruma, na katerem bi
se reševala samo o stanovska vprašanja.
Še manj pa imamo seveda korporacijo,
ki bi skrbela za zdrav kompromis med
stanovi.

Druga slaba posledica reševanja sta-
novskih nasprotij potem političnih
strank pa je ta, da so vsi ti tozadevni
sklepi silno polovičarski, če sploh do
njih pride. Stranke gledajo samo na to,
kako jim kak sklep strankarsko škodu-
je in tizir pred zaslužnim ali vplivnim
strankarjem premaga vse ovire.

Če naše stranke mislijo, da morajo
biti predstavitelje vseh stanov, potem
je treba, da iz tega svojega stališča izva-
jajo tudi vse konsekvence. Ne sme jim
biti stanovski princip samo večja vaba
za volilca, temveč dolžnost, da pride res
do harmoničnega gospodarskega razvoja
naroda in do skladnega sodelovanja
vseh stanov. Zato pa tudi ne smejo ovi-
rati, da se ljudje istega stanu združujejo
brez ozira na strankarsko pripadnost.
Da pa imamo v političnem zmislu na-
predna obrtniška ali »katoliška« dru-
štva, pa je po našem mnenju cepljenje
al, ki je samo na škodo celotnemu go-
spodarstvu.

Posamezniki izpovedujejo razne poli-
tične in kulturne nazore, stanovi kot ta-
ki pa te razlike ne morejo poznati. Zato
pa mora tudi vsak stan imeti svoje sta-
novsko zastopstvo in zato je kmetij-

Krize ni!

IZJAVA VODILNEGA ČLANA HSS.

Beograd, 22. marca. Ugledni član Ra-
dićeve stranke je izjavil, da je situacija
čvrsta in da postajajo razmere dan za
dnevom boljše. Koalicija radikalov in
radićevcev mora ostati v interesu obeh
strank in v interesu države. — Iz oko-
lice Nikole Pašića se doznava, da je
splošno mnenje, da krize ni in da je tudi
ne bo. Istotako se ne more govoriti o
razširjenju koalicije, ker to niti najmanj
ni potrebno. Edino to se lahko reče, da
bo prišlo do širše rekonstrukcije vlade,
ko se bodo polegla strasti in to posebno
strasti v radikalnem klubu.

Pašić proučava v teku zadnjih pet-
najst dni situacijo in išče primerne ose-
be v klubu, ki bi jih o priliki rekon-
strukcije vzel v vladu in bi tako ustvaril
situacijo, da bi vlada po izvedeni rekon-
strukciji lahko neovirano delala.

Vprašanje proračuna, amandmanov in
velikih županov se bo rešilo prijateljski
in sporazumno in nobeno izmed teh
vprašanj ne bo vplivalo in tudi ne more
vplivati na stabilnost in na usodo seda-
nje vlade.

Seja skupščine.

Beograd, 22. marca. Včeraj ob 9 dopol-
odne se je nadaljevala v narodni skupšči-
ni podrobna razprava o proračunu mini-
strstva za socialno politiko.

Prvi je govoril član Jugoslovenskega
kluba dr. G o s a r, ki se je bavil z vpra-
šanjem ukinjenja ministristva za socialno
politiko ter navajal razloge, zakaj se to
ministristvo ne sme ukiniti. Nato je govo-
ril o delu tega ministristva, ki ga je gra-
jal. Ostro je napadal ministra, ker ni po-
sredoval v vprašanju rešitve spora med
delavci in delodajalci v trboveljskem
rudniku. Taka intervencija bi bila tako v
korist delavstva kot v korist družbe.

Za njim je govoril samostojni demo-
krat dr. Srgjan Budisavljević, ki je ob-
ravnaval izseljeniško vprašanje.

Radićevci dr. Djuro Pasariček je
konstatiral, da je skupščina prazna.
— Nato je omenjal, kako je po lan-
skoletni izjavi Pavla Radića v narodni
skupščini v vsej Hrvatski nastopilo du-
ševno olajšanje. Čutilo se je, da je minila
težka doba političnega življenja in nasto-
pila nova doba, v kateri se bo posvečalo
več pozornosti socialnemu in gospodar-
skemu življenju. Sedaj izdelujemo pro-

gram naše bodoče narodne politike. Na-
ša splošna finančna politika se je začela
razvijati na zdravem temelju. V naši dr-
žavi nimamo proletarskega problema,
temveč imamo problem malih kmečkih
gospodarjev, ki imajo svoje hiše in po-
sestva, ki pa niso tako velika, da bi jih
mogla preživljati. Baviti se morajo tudi
še z drugimi posli, ne samo s poljedel-
stvom, tako da pravzaprav niso niti po-
ljudelci, niti posestniki niti obrtniki. Ta
naša poljedelska kriza se mora rešiti in
ta mora biti predmet naše večje brige.
Problem naše države in naših ministri-
stev je v tem, da vse pripravimo za čas,
ko pride pri nas do industrializacije.

Nato je bila seja prekinjena ter se je
ob 5. popoldne nadaljevala.

Popoldne je govoril prvi musliman
Šumanović, za njim pa radićevci Tr-
njar, ki se je bavil z delavskim vpra-
šanjem na Hrvaškem in napadal Svetozar-
ja Pribičevića.

Danes dopoldne se bo seja nadaljeva-
la. Govoriti imata še Groj in Urojić. Po
krajšem govoru ministra za socialno po-
litiko Simonovića bo narodna skupščina
odglasovala ta proračun.

Vprašanje velikih županov.

Beograd, 22. marca. Minister notranjih
del Boža Maksimović je včeraj dalj časa
konferiral z velikim županom iz Sme-
dereva. — V političnih krogih so postali
pozorni na to, da v zadnjem času prihaja-
jo k ministru notranjih del veliki žu-
pani iz cele države. To se spravlja v
zvezo z ukazom o razmestitvi in upoko-
jitvi velikih županov. Pozornost vzbuja
tudi to, da se že dva dni mudi v Beo-
gradu veliki župan splitske oblasti dr.
Perović. Včeraj je dr. Perović dalj časa
konferiral z ministrom za notranja dela
Božo Maksimovićem. Po tej konferenci
je bil dr. Perović sprejet od predsedni-

ka vlade Pašića. Temu posetu se pripisuje
večja važnost, ker se ta poset spravlja
v zvezo z zahtevo radićevcev, da mora
dr. Perović odstopiti s svojega mesta.

Kakor se doznava, je absolutno ne-
točno, da bi se sedaj izvršile kakršne-
koli izpremembe glede velikih županov.
Slej ko prej še velja kompromis, da se
bo o vprašanju velikih županov razprav-
ljalo najprej v ukaznem odboru mini-
strov in bo šele potem to vprašanje
predloženo ministrskemu svetu. Zato je
imel včeraj notranji minister Boža Ma-
ksimović daljšo konferenco z ministri-
skim predsednikom Pašićem.

vse posete se že sedaj vodijo službeni
razgovori. Dan poseta bo določen spo-
razumno z interesiranimi vladami. —
Kralj se sedaj bavi s proučevanjem situ-
acije, zlasti notranje, a zasleduje pozor-
no tudi dogodke zunanje politike.

NEGOGLASJA MED ZAGREŠKIMI RADIKALI.

Zagreb, 22. marca. Včeraj popoldne
se je nekaj stotin radikalov, ki so pri-
stali dr. Trbojevića, zbralo k skupščini,
čeprav je glavni odbor radikalne stranke
prepovedal skupščino. Dr. Trbojević je
na skupščini imel kratek referat in je
obvestil zborovalce o sklepih glavnega
odbora. Zborovalci so nato zapustili
dvorano. Manjše skupine so po ulicah
prirejale ovacije Pašiću in dr. Trboje-
viću.

Prijateljski pakt med Fran- cijo in Jugoslavijo.

Beograd, 22. marca. Zastopnik mini-
stra zunanjih poslov minister ver Miša
Trifunović je dobil včeraj iz Pariza poro-
čilo o potovanju dr. Ninčiča in o njegovih
uspehih glede razširjenja prijateljskega
pakta med našo državo in Francijo. Ta
sporazum je že v glavnih smereh dose-
žen. Istotako je doseženo soglasje glede
evropske politike, kolikor ta tangira in-
terese naše države in interese Francije,
zlasti v vprašanju Madjarske in v vpra-
šanju združitve Avstrije z Nemčijo. Ver-
jetno je, da se bo sedaj mnogo lažje re-
šilo tudi vprašanje sklenitve balkanskega
pakta, ker se bodo odnosi z Grško
takoj po povratku dr. Ninčiča v Beograd
spravili v normalni in prijateljski tir.

Dr. Ninčič se bo na povratku oglasil v
Rimu, a prej še potuje v Lausanne. V
Rimu bo imel nekoliko sestankov z Mus-
solinijem in bo morebiti zaprosil tudi za
avdienco pri papežu. Skušal bo urediti
vsa sporna vprašanja z Vatikanom, tako
da bi naš kralj ob priliki poseta v Rim
tudi lahko posetil papeža. Vsa ta poročila
so bila predložena predsedniku vlade
in nato preko ministra dvora Jankovića
tudi kralju.

VPRAŠANJE AMANDMANOV.

Beograd, 22. marca. Glede vprašanja
amandmanov vlada v finančnih krogih
parlamentarne večine to-le naziranje.
Proračun se mora popraviti. Tiste kreti-
te, ki izvirajo iz zakonitih obveznosti, je
treba odobriti, vendar tako, da na noben
način ne bodo presegali prihrankov, ki
jih je dosegel finančni odbor. V tem smi-
slu bo morala, ko se bo določevala viši-
na amandmanov, ena kot druga vladna
stranka voditi vso razpravo. Tudi finančni
minister ne more odstopiti od tega za-
ključka, ker bi mu bilo sicer nemogoče,
da bi izpolnil prevzete obveznosti.

KONFERENCA PASIĆA.

Beograd, 22. marca. V ministrijski sobi
narodne skupščine je Pašić včeraj dopol-
odne dalje časa konferiral z ministrom
Uzunovićem in s predsednikom radikal-
nega kluba Ljubo Živkovićem zaradi da-
našnje seje glavnega odbora radikalne
stranke. Na tej seji naj bi prišel na dnevi-
ni red spor med Vlakom Kosićem in
Miljutinom Dragovićem.

OVACIJE ST. RADIĆU V ZAGREB- ŠKEM GLEDALIŠČU.

Zagreb, 22. marca. Včeraj popoldne je
ob priliki ljudske predstave Gogoljevega
»Revizorja« v gledališču imel prosvetni
minister Štefan Radić predavanje. Gleda-
lišče je bilo nabito polno seljakov in
seljakinj. Občinstvo je Radiću priredilo
burne ovacije.

SEMMERINŠKI TURNIR.

SPIELMANN DOBIL PROTI DR. VID-
MARJU.

Semmering, 22. marca. Senzacija vče-
rajšnjega dne je bila hitra zmaga Spiel-
manna nad jugoslovenskim mojstrom
dr. Vidmarjem. Zmagali so dalje: Alje-
hin nad Grünfeldom, Vayda nad Retti-
jem, Tartakower nam Kmochom, Janov-
ski nad Rosellijem in Yates nad David-
sonom. Nekaj partij je končalo remis.
Stanje po XI. kolu je naslednje: Tantako-
wr 9, Niemcevič 8 in pol, Aljehin, Spiel-
mann 8, dr. Vidmar, Rubinstein, Tar-
rasc 6 in pol, Treybal 5, Retti 5, Janov-
ski 4 in pol, Davidson, Yates 4, Grünfeld
3 in pol, Kmoch, Michel 3, Roselli pol
točke.

Jazz-Band v politiki Evrope.

»Toda Evropa se zabava po svoje. Jazz-Band v lokalih, jazz-band v politiki. Brezglave orgije, brezglavi fantastični socializem. In nad to mešavico otoplega pohlepa, splošne mržnje in vrtince neumnih idej se razliva blebetanje diplomatov in demagogov vseh vrst... L. Evropa s' amuse.«

(Maurice Muret.)

Francoski pisatelj Maurice Muret je napisal nedavno knjigo, ki jo meremo smatrati kot dokument modernega mišljenja evropskih narodov. Muret dokazuje, da se je v zadnjem času odigrala v zavesti evropskih narodov velika sprememba. Spenglerjeva knjiga »Der Untergang des Abendlandes« je napravila precejšen vtis, a o Muretu bi se lahko reklo, da je še bolj pesimistična. Prvič v zgodovini evropskega mišljenja se pojavlja tako zvani plemski pesimizem. Politične, socialne in druge pesimizme, vključivši tolikanj citirani Welt-schmerz, smo imeli in poznali že poprej. Le-ti so bili predhodniki sedanjega, Evropo ogrožujočega pesimizma. Evropa dvomi o svoji bodočnosti, kakor da bi predvidevala svoj bližnji gotovi konec.

»Vsaka kultura — piše Muret — zlasti pa naša evropska, more živeti le tedaj, če je zaverovana v svojo nesmrtnost. Iz osebnega optimizma Evropejca je nastal njegov plemski optimizem. In vsa evropska civilizacija je zgrajena na tej bazi. Evropejci smo najpametnejši ljudje. Naša kultura je večna. Katera kultura naj jo zamenja? Carstvo belokožcev je večno, nima konca ne kraja. »Ta namivni optimizem je bil, v prizmi preminulih tisočletij, vsaj dokaz, da je celi organizem zmagovite bele rase poln zdravja. Sedaj pa se bliža to zdravje svojemu kraju. Evropa se nahaja na višku svoje moči in čuti svoj neizbežni konec.«

Težko je zatajiti dejstvo, pravi pisatelj omenjene knjige, da je vsa sila Evrope v Aziji, Afriki in Ameriki bila zgrajena na nasilju in da je bila vzdrževana s pomočjo nasilja. Angleži pravijo, da se Indijci samo zato še niso pobu nili proti njihovi nadvladi, ker čutijo njen blagodejni kulturni vpliv. Velika Britanija baje obsipava Indijo s polnimi rokami in se vrača s praznimi... Njen cilj je: »divjim Azijatom pokazati

plodove evropske kulture in civilizacije, in sicer v njihovo korist. Ali se Evropa zaveda, koliko grozodejstev je bilo samo v Maroku storjenih v njenem imenu? Kaj so delali Nemci v Vzhodni Afriki in kaj se je dogajalo v dnevih bokserske vstaje 1900? Nočem govoriti o politični morali. Moj namen je bil, ilustrirati »nežno« jerobstvo belokožcev napram temnopoltim bratom. Če ravnamo tako z njimi, kaj imamo potem kakor pričakovati od njih? Strašna je misel, da bodo morali najbrže že naši otroci plačevati dolge svoje starišev.

Romanski in anglosaksonski narodi izgubljajo vedno bolj in bolj sposobnost razmnoževanja. Medtem pa se temnopolti narodi razmnožujejo kakor muhe na selcu. Samo nekoliko statistike. Južna Afrika je bila še do nedavno izključena domena bele rase. Relativno malo število črncev, ki so se potikali kakor plahe zveri po prašumih, ni niti najmanj ogrožalo posredno stanje belcev. Kako pa je sedaj? L. 1891 je bilo tam 620.000 Evropejcev in 2.790.000 črncev. L. 1901 so šteli 620.000 belokožcev in 3.657.000 črncev. 20 let pozneje to je l. 1921, izkazuje statistika 1.510.000 belcev in 5.400.000 črncev. Kako bo razmerje v tridesetih letih? V kolonijah se vedno bolj uveljavljajo Azijati in Afrikanci. Meščanska vojna na Kitajskem je le krvava introdukcija še bolj krvave svetovne tragedije. Evropa je izolirana sredi človečanstva in mora drago plačevati svoje ideološke in politične pogoške. Kako bi bilo, da se zvežejo narodi Afrike in Azije v »afriško-azijatsko antant«? Japonski pisatelj in prevajalec Nietzsche-a, Hikuta Hoko, piše: »Zapadna civilizacija se pogreza pod težo lastne kapitalistične organizacije. Orientalna liga bi zadobila svoj raison d'être, če bi zahotelo pomlajenja človečanstva. Ves svet je treba še enkrat orienalizirati.« Tako mislijo in pišejo skoro vsi indijski in muslimanski pisatelji. Ta literarna borba Azije, Afrike in tudi že Amerike proti Evropi v zvezi z današnjostjo realnostjo pa je najboljši dokaz, da je pozicija Evrope in bele rase že do temeljev omajana.

Spectator:

Vprašanje našega obstoja.

Slovenski narod bi se mogel spoznameti z narodom velikega Dante-ja, če bi danes vladal v Italiji duh Cavour-ja, Mazzinija, d'Azeglia in Minghettija, ali danes vladajo v Italiji ljudje, ki so, brez ozira na vse napačne politične račune od garibaldinske Italije do Sonnina in brez ozira na vse poraze od Novare do Kobarida, odstranili zadnjo moralno oporo moderne Italije. V tej deželi, s katero nas je naša oficijelna politika povezala v »pakt prijateljstva«, je danes uveljavljen reakcionarni princip sile s svojo tajinstveno politiko in tajnimi pogodbami. Slovenci vemo, da je zajamčen naš nadaljni obstoj le v konsekventni izvedbi formule: razorožitev + samoodločba = trajni mir. Tega principa pa italijanski vladni sistem, s katerim se zaenkrat strinja ves narod, ne priznava, in zato zeva med demokratično mislečim in čutečim slovenskim narodom ter Italijo nepremostljiv prepad.

Ne bi napisal teh vrstic, da se ni razvila med laškim in nemškim tiskom zanimiva polemika o vprašanju, kedo da je v svetovni vojni odločil zmago. Fašistovski tisk trdi, da so zavezniki vojno dobili, odločitev pa, da je prinesla Italija s svojim vstopom v svetovno klanje. Trdi, da so zavezniki dobili svetovno vojno na bojnem polju, je danes že ovržena. Znano je, da so bili v vseh vojnah politični momenti jačji od vseh drugih, in v nobeni vojni se ni ta teza tako uresničila, kakor ravno v svetovni vojni. Zavezniki so zmagali, kljub neprestanim vojaškim zmagam centralnih sil na zavezniškem terenu, političnim potem s pomočjo ideje o »samoodločbi narodov«, ideje, ki je bila tesno spojena z demokratično idejo. Kakor je ta ideja na znotraj povezala medsebojno staležke skupine, tako je povezala najrazličnejše narode in jih držala v skupnosti do končne zmage. Na drugi strani pa je demokratična misel razkrojila vojaško zmagovite centralne sile: Nemčijo v socialnem pogledu, Avstro-Ogrsko v nacionalnem smislu. Nemčija na primer, je položila

orožje zlasti vsled notranje revolucije in radi obljube, da se bo utemeljil svetovni mir na principih samoodločbe narodov in demokracije. Bitka pri Vittorio Veneto je bila mnogo pozneje odločena kakor proglasitev češkoslovaške in madžarske republike, pravzaprav šele po sklepu avstroogrsko-italijanskega premirja. In ta bitka igra v retoriki nacionalnega fašizma bistveno vlogo.

Iz teh kratkih navedb moremo izluščiti eno samo resnico: da dela Mussolinijeva Italija vsej Evropi veliko krivico, če perhoreseira ono isto demokratično misel, ki jo je po strahovitem porazu pri Kobaridu (potom vojne akcije Amerike) rešila tako v notranjopolitičnem kakor zunanje-političnem oziru pred gotovim poginom.

Nas Slovence zanima spricho rimskih in sedaj naknadno ženevskih pogajanj zunanjega ministra dr. Ninčiča z Mussolinijem problem naše nacionalne eksistence bolj kot kedaj poprej. Ezio Garibaldi je označil Dinarske alpe kot mejo, naravno mejo, ki jo ima Italija za črtati napram balkanskemu Vzhodu. Iz tega je razvidno, da se Italija pod njenim današnjim režimom ni pomirila s srbsko-hrvatskim sporazumom ter da ga pravzaprav smatra le kot neprijetno fazo v borbi laške diplomacije za nadvlado Italije nad »italijanskim jezerom«. Slovenci (in tudi Hrvati) nimajo vpogleda v zunanjo politiko naše kraljevine, ker je ta resort izza Trumbičevega padca trajno v rokah najjačše srbske stranke. Mi ne vemo, kaj sta se razgovarjala Ninčič in Duce, kajti zunanja politika je pri nas postala tajinstvena stvar, o kateri so natančneje informirane le dve, tri osebe na Terzizijah. Vlada je dementirala vest angleškega dnevnika »Times«, češ, da se je Jugoslavija obvezala odpreti na stečaj svoja vrata v korist laške trgovsko-politične ekspanzije. Toda noben dementi ne spravi s sveta resnice, da sta Reka in Trst danes mrtvi točki ter da ju je mogoče rešiti za Italijo le potem vratolomnega poskusa: »mirne« ekspanzije

ali vojne. Včeraj je bil Snežnik najskrajnejša točka imperija, danes je že proglašena črta na Dinarskih alpah. S tem je povedano vse: Slovenci in Hrvati smo na tem, da izgubimo svojo eksistencialno bodočnost, ker nas je ironija geografije postavila tja, kjer mora prej ali slej vdreti italijanski imperijalizem na Balkan.

Mi Slovenci ne vemo, kakšnega mišljenja o našem vprašanju je službena srbska politika. Zunanji minister se izogiba preko splošnih fraz vsaki točni definiciji, ministrski predsednik pa sploh molči. Odpira se prostrani teren za nevarna uganjanja. Predvojna politika kraljevine Srbije dejansko ni računala z ujedinjenjem vseh južnih Slovanov. Pred očmi je imela le združitev poglavitno srbskih pokrajin, in v tem oziru ji je šlo za Bosno, Vojvodino ter morda še za Srem. Hrvatska in Slovenija ste prišle v kombinacijo šele na pritisk narodno mislečih krogov iz teh pokrajin, večji razmah pa je dobila razširjena težnja po zedinjenju šele v svetovni vojni.

Dogodki zadnjih dni pa postavljajo novo vprašanje. Ali je šla smer naše zunanje politike (brez vsega smemo reči srbske politike) v zmislu slovensko-hrvatsko-srbske skupnosti, ali pa se je orienrirala tako, kakor je najbolj utrezalo samo srbskim interesom. Ali jasneje: Ali je ujedinjenje vseh Jugoslovenov še kardinalna točka jugoslovenske politike, ali pa smo za ceno partikularistične sreče zavrgli ta ideal. In do katere mere?

Na ta vprašanja treba odgovoriti, ker smo Slovenci že dovolj plačevali račune za druge in nismo voljni, biti plačnik še nadalje. Zato na dan z besedo! Kaj ste sklenili?

Politične vesti

— **Ekspeza ministra za socialno politiko.** Na sobotni seji je podal minister Simonović svoj ekspezo. Bilo je mnogo lepih besedi, ki pa niso bile prepričujoče. Zelo zanimive so bile številke, ki jih je navedel minister o naših izseljenicah. Po oficijelni statistiki je bilo v Ameriki preko 400.000 Jugoslovenov, po statistiki novinarja Marjanovića pa samo v Združenih državah Sev. Amerike 610.000 in sicer 290.000 Hrvatov, 250.000 Slovencev in 70.000 Srbov. V Južni Ameriki je Jugoslovenov 100.000, v Avstraliji in Kanadi pa nad 50.000, vseh jugoslovenskih izseljencev je torej okoli 750.000. Od vseh teh so Slovenci najbolj organizirani. V sSverni Ameriki imajo 9 popornih društev s 180.116 rednimi in pa 39.916 omladinskimi člani. Kapital teh društev znaša 5.298.526 dolarjev. Hrvati imajo 6 zvez s 95.000 člani in 3 milijoni kapitala, Srbi pa 4 zveze s 17.000 člani in 250.000 dolarji kapitala. Od 28 jugoslovenskih šol je slovenskih 16, hrvatskih pa 12. Cerkev imajo Slovenci 38, Hrvatje 28 in Srbi 13. Tudi v kulturnem pogledu prednjačijo Slovenci. — **Morda** bô ta statistika Beograd vendarle prepričala, da izgublja naša država svojo najboljšo komponento, če se vlada brez in celo proti Slovincem.

— **Zakonski načrt o dobrovoljcih.** Udruženje dobrovoljcev je predložilo vojnemu ministru zakonski načrt o rešitvi vseh dobrovoljskih vprašanj, ki izvirajo iz oficijelnih izjav, ki so jih dali vladni krogi na Krfu. Dobrovoljci so naprosili vojnega ministra, da predloži ta načrt ministrskemu svetu in da se zanj zavzame. Vojni minister je sklenil, da predloži načrt najprej v proučitev posebnemu odboru ministrov in šele potem ministrskemu svetu. V ta namen je sklicana za 22. t. m. interministerialna konferenca, na kateri bo zastopal dobrovoljce državni podtajnik in predsednik glavnega odbora dobrovoljcev B. Kujundžić.

— **Nemški dr. Luther o francosko-nemškem razmerju.** Državni kancelar je sprejel ameriške novinarje ter jim dal to izjavo: Zalibože se tudi največjemu trudu vodilnih državnikov soudeleženi sil ni posrečilo doseči zaključen uspeh. Toda ves v Ženevi zbrani svet je prepričan, da ne more zadeti nemške vlade vsled negativnega rezultata ženevskih pogajanj noben ožitek. Nemčija nikakor ni hotela vsiliti Zvezi narodov svoje volje, temveč se je nasprotno branila kakorkoli predčasno vplivati na potek pogajanj. Z ozirom na sodelovanje locarnskih sil je dejal dr. Luther, da so se stale sile v Ženevi, da bi razčistile vsa vprašanja, ki so bila zvezana z vstopom Nemčije v Zvezo narodov. Če se vsled gotovih težkoč, ki so nastale izven okvi-

ra teh pogajanj, ni moglo doseči vstopa Nemčije v Zvezo narodov, potem vsled tega ne more priti do nobene izpremembe v medsebojnih odnosih locarnskih sil, zlasti pa ne med Nemčijo in Francijo. Prijateljski odnosi obeh držav ostanejo neizpremenjeni.

— **Nova čehoslovaška vlada** je sestavljena sledeče: ministrski predsednik in notranji minister dr. Černý, predsednik deželne politične uprave; zunanje zadeve poslanec dr. Beneš, finance prof. dr. Karl Engliš, prosveta prof. dr. Ivan Krčanež, justica in ministrstvo za prehrano predsednik nadsodišča dr. Jiří Hausmann, trgovine sekcijški šef dr. Fr. Peroutka, železnice ministerialni svetnik dr. Riha, javna dela sekcijški šef inž. Václav Roubík, poljedelstvo župan dr. Juraj Slávik, ki prevzame obenem ministrstvo za izenačenje, vojne generalštabni šef general Jan Syrový, socialna politika in ministrstvo pa narodno zdravje sekcijški šef dr. J. Schieszl, pošte generalni poštni ravnatelj dr. Maksimilijan Fatha in slovaški minister dr. Josip Kállay.

— **Chamberlainu bo predlagana nezaupnica.** Ženevski neuspeh je povzročil zlasti hudo kri v Angliji in predvsem le-te očitki na Chamberlaina, ki da bi moral doseči sprejem Nemčije v Zvezo narodov. V torek se prične v angleškem parlamentu razprava o zunanji politiki Velike Britanije. Najprej bo podal Chamberlain daljše poročilo o ženevskih pogajanjih. Nato bo predlagal Lloyd George, da se zniža Chamberlainu plača za sto funtov (27670 Din). Ta predlog naj se smatra kot nezaupnico liberalne stranke Chamberlainu. Stališče delavske stranke bo označil Macdonald, ki pa ne bo stavil nobenega predloga. Da bi Lloyd Georgeov predlog prodr, je le malo upanja, ker se bodo tudi nekateri delavski poslanci vzdržali glasovanja. Za mišljenje v vladni konservativni stranki pa je značilno dejstvo, da so Chamberlaina pričakovali na kolodvoru vsi ministri. Lloyd George pa vseeno vztraja na svojem predlogu in pravi, da je v celoti razkril vse ženevske zakulisne dogodke. Obenem bo skušal dokazati, da je Chamberlain sicer zahteval za sebe od angleške vlade proste roke, da pa sam ni imel prostih rok do nekaterih tujih držav.

NOV KURS V BORBI ZA NARODNE MANJŠINE.

Pod tem naslovom v zadnji številki priobčeni članek je bil že odposlan, ko je kriza nepričakovano odložila sprejem Nemčije do — septembra?!

Poučeni krogi trdijo, da je odpor proti vsprejemu Nemčije delo — Mussolinijevo, ki rožlja z orožjem. Proti komu? — Te vesti se zatrujejo. Ako se pa potrdijo, potem je jasno, da se ne smemo veseliti takih Mussolinijevih zmag. — Nemci so sicer solidarno podpisali izjavo o veljavnosti pogodb v Locarnu, ali drugače pa odločno nastopajo proti intrigam Italije. — Do jeseni bo situacija čista.

Prosveta.

Gostovanje operne pevke Ade Poljakove v Ljubljani. Kakor že javljeno gostuje znana odlična umetnica sepranistka ga. Ada Poljakova v ljubljanski operi in sicer se vrše njena gostovanja v torek, dne 23. marca, v četrtek, dne 25. marca ter v soboto, dne 27. marca. Prva dva dneva gostuje umetnica v Puccinijevi operi »Boheme« in pa v Massenetovi operi »Manon«. V soboto, dne 27. t. m. pa se vrši v operi njen koncert na katerem bode izvajala celo vrsto najlepših pesmi iz bogate ruske kakor tudi druge svetovne literature. Torkova predstava je izven ter so vstopnice v predprodaji od nedelje dalje pri dnevnih blagajni v operi.

Sokolstvo.

Ljubljanski Sokol. Na slavnostni akademiji, katera se vrši v sredo dne 24. t. m. ob priliki svečane predaje Dušanovega meča društveni tekmovalni vrsti, nastopijo vsi oddelki s povsem novimi telovadnimi točkami. Pri akademiji sodeluje tudi društveni pevski zbor pod vodstvom brata Juvanca ter godba dravske divizije pod osebnim vodstvom g. dr. Čerina. Članstvo ter p. t. občinstvo prosimo, da si po možnosti že v predprodaji, v torek od 4. do 7. ure ter v sredo od 3. do 6. ure preskrbi vstopnice. Sedeži po 20 Din, stojišča po 10 Din. Vstopnina na elitni ples 10 Din.

Upit posl. dr. Jakoba Hodžerja.

Narodni poslanec dr. Jakob Hodžer je vložil na ministra za šume in rude ta upit:

Gospod minister!

V Beogradu izhajajoči časopis »Radikal« je objavil v štev. 8 od 3. marca 1926, štev. 9 od 6. marca, štev. 10 od 10. marca 1926 in štev. 11 od 13. marca 1926 članke pod naslovom »Velika afera v ministrstvu šum. Dr. Žerjav — »Nihag«.

»Nihag«, družba za lesno industrijo v Zagrebu je sklenila 9. oktobra leta 1920 pogodbo z državo za izsekavanje lesa v Ivanjskih gozdovih. Ugovor je bil sklenjen za dobo 6 let in za izsekavanje 229.393 kub. m lesa. »Nihag« pa ugovora ni držala kljub večkratnemu pozivanju vlade. Vsi pozivi vlade so navedeni s številkami in datumi. Zato je ministrstvo za šume in rude dogovor z »Nihag«-om dne 14. januarja 1924 štev. 29.183 razveljavilo. Istočasno pa je bila vložena tožba zoper »Nihag« za odškodnino 7 milijonov Din.

Zdaj pa se je nenadoma izvršil v postopanju proti družbi »Nihag« preobrat. Tekom par mesecev se je »uredilo«, da ni bilo treba »Nihagu« nobene odškodnine plačati, pač pa se je napravila nova pogodba, ki jo je za ministrstvo za šume podpisal takratni minister dr. Gregor Žerjav.

Zdaj je v smislu tega dogovora dobila »Nihag« še 500.000 kub. m lesa za izsekavanje. Pogodba se je podaljšala na 17 let. Na mesto 7.000.000 Din odškodnine, daje »Nihag« le 2.000.000 Din, železnico do gozda, ki je vredna 9.000.000 Din, kupi »Nihag« za 1.500.000 Din. »Nihag« pa se »nacionalizira« na ta način, da prevzame država ena četrtino delnic po 50 Din komad, dasi so notirale le 38 Din. Tako »Nihag« ni plačala v gotovini državi ničesar, ampak ji je za odškodnino in za

železnico dala — svoje delnice. Enako je »Nihag« dobila tudi 9.000.000 Din posojila pri Narodni banki v Zagrebu, kjer je za to posojilo položila 180.000 delnic. Dasi se vse ugodnosti, ki jih ta pogodba nudi »Nihagu« na škodo države ne dajo natanko določiti, je vendar mogoče z najnavadnejšim računom dognati, da je minister za šume in rude, dr. Gregor Žerjav oškodovalec državo za 31 milijonov dinarjev.

Po členu 85. zakona o državnem knjigovodstvu, se mora ta pogodba razdreti in po členu 58. odgovarja minister tudi za škodo, ki jo je dolžen poravnati.

Člen 85. namreč pravi, da ministri ne morejo zaključiti nobenega dogovora, ki bi trajal nad 1 leto. Po preteku enega leta se vsaka pogodba razveljavi. Dr. Žerjav pa je podpisal pogodbo za 17 let. In to je storil brez licitacije, ki je po paragrafu 38. za take slučaje odredjena.

Enako je sklenil dr. Žerjav to pogodbo proti členu 95. zakona o državnem knjigovodstvu, ki določa, da sme minister sklepati dogovor za vsoto 100.000 Din do 2.000.000 Din v dogovoru s finančnim ministrom. Preko te vsote sklepa dogovore ministrski svet.

V omenjeni pogodbi je dalje dr. Žerjav kot minister za šume in rude odstopil družbi »Nihag« v uporabo za skladišča svet, ki je last križevačke občine in zasebnikov. V tem je izpostavil državo v nevarnost, da bo morala plačevati odškodnino na račun »Nihaga«.

Vprašam g. ministra, ali odgovarja vsebina teh člankov resnici.

Prosim za ustmen odgovor v narodni skupščini.

V Beogradu, dne 14. marca 1926.

Dr. Jakob Hodžer
narodni poslanec.

Mariborska kultura.

V zadnjem članku sem se dotaknil vprašanja mariborskega tiska, danes se pa hočem ozreti na naše kulturne institucije. Kakor v vprašanju tiska, tako se tudi pri tem vprašanju kaže, da Maribor nima poleta, da nima intelektualnega stremljenja po tekmovalnosti, ampak prevzema vedno bolj vlogo kulturnega konsumenta Ljubljane. Le na nekaj smo se lahko ponosni, na naše pevce namreč, na one v Glasbeni Matici pa še prav posebno. Edino le še naša pesem nam daje pravico do predikata kulturno mesto. Haydnove »Letne čase«, ta veličasten oratorij, je podala Glasbena Matica tako, da jo stavimo lahko ob bok najboljšim pevskim zborom naše države, velik napredek je pa pokazala s svojim zadnjim koncertom tudi naša »Drava«. Lepo se razvija dalje tudi »Svoboda« in Jadran, Maribor komaj nastaja in zato ne moremo povedati o njem še ničesar.

»Ljudska univerza« je zelo agilna, menda najbolj med vsemi svojimi vrsticami v naši domovini, pa tudi drugi skrb za dobra predavanja svojega kroga. »Ljudski oder« živi in dela, »Dramatično društvo«, ki je vso jesen prenavljalo oder v Narodnem domu in obljubljalo novo življenje in delovanje, je pa zopet na tistem zaspalo in ni o njem

ne duha ne sluha več. Naše knjižnice delajo tudi in se lepo razvijajo, žalostno pa je, da sta si skočili še nedavno »Ljudska« in »Studijska« v lase. Čemu je bilo tega treba, ne moremo razumeti, ker imata vsaka svoj delokrog in je tudi konkurenca samo hvale vredna. Čimveč konkurence v kulturnem delu, temveč napredka, uspehov in sadov, zato naj se v bodoče ne spravljajo v javnost take afere.

Posebno poglavje je pa naše gledališče. Molčali smo o njem ves čas sezone in molčalo je tudi ostalo časopisje, le zadnjič je »Straža« prekinila molk in dala si se z njenim načinom niti malo ne strinjamo, je vendar vsaj ona pokazala, da je treba govoriti tudi o našem gledališču, ker se z vikanjem glave v pesek škoduje pred vsem njemu samemu. Ne vemo kako je to mogoče, vemo pa in vidimo, da je visokih ambicij prvih sezon našega gledališča konec in da je temu krivo forsiranje opere, ki se kljub vsem žrtvam ni mogla razviti, je pa izpodjedla dramo in jo zavrla v razvoj, ki je svoj čas kazal krasne vidike in izglede za bodočnost.

Krivdo na tem nosi država, ki je sedaj par let postopala z našim gledališčem skrajno mačehinsko, njegova uprava in pa v mali meri kritika, ki zadnji

čas sploh ni več kritika, ampak enostransko hvalisanje vsega. Prišli smo radi klakerstva nekaterikov sploh tako daleč, da si nihče več ne upa spregovoriti resnice, ker pade potem s kolci po njem vsa kamarila. V novem proračunu se je storjena krivica popravila in gledališče dobi subvencijo približno enako ostalim pokrajinskim gledališčem in tudi mesto je notiralo za naš oder primerno vsoto. Sicer se bo precej tega porabilo za pokritje v teh sezonah nastalega dolga, vendar so pa bodoči izglede boljše.

Eno torej vsaj deloma odpade, bojimo se pa, da se ne spremeni drugo in tretje. Stojimo v času, ko morajo gledališke uprave pripravljati osnove za prihodnjo sezono, naša gledališka uprava pa čaka in bo čakala verjetno še vse tja do prihodnje jeseni, da se komaj tik pred otvoritvijo predrami in angažira na hitro roko — kar ji pač ostane. Če hoče, da se naše gledališče dvigne vsaj nazaj na prejšnjo višino, je neobhodno potrebno, da se angažirajo še nekatere dobre moči, ki stopijo ob stran tistih naših

par dobrih igralcev in igralk, ki so nam še ostali izza lepših dni. Tu je treba korenitih sprememb. To je conditio sine qua non! Drugo je, da se omogoči dramatično temeljno gledališča prost razvoj s tem, da se je ne potiska vstran kot manjvredno. Opera naj se reorganizira ali pa ukine; opereta pa, ta naj se vtesni, da ne bo izpodjedala resnične gledališke umetnosti ali pa naj se — če se res rentira — prepusti privatni iniciativi. Naša kritika pa naj se drži stare preizkušene resnice, da samo nezasluženo hvalisanje več škoduje — gledališču, publiki, igralcem in umetnosti — kakor pa preostri graja, čeprav se mora gibati tudi v mejah produktivne in ne destruktivne kritike. Nehati morajo pa končno tudi vse osebne simpatije in antipatije v upravi in ansamblu in vse — zakulisne intrige.

To sem napisal iz ljubezni do našega gledališča in želje, da se vrne nazaj na pot, ki vodi kvišku, k umetniškemu napredku in razvoju. Vsak drug namen mi je bil daleč, daleč stran.

— v. — b. —

Levica prodira v Nemčiji.

V sredo je bilo zaključeno v Nemčiji vpisovanje v liste za predložitev zakona o brezodškodninski zaplembo premoženja nemških knezov. Štirje milijoni volilcev, ena desetina vseh volilnih upravičencev, bi se morala vpisati v predložene spiske, da bi se potem tozadevni zakonski načrt predložil parlamentu in da se potem potom referendumu izreče ljudstvo za zakonski načrt, če bi ga parlament odklonil.

Kakor pa je bilo sporočeno v soboto v nemškem parlamentu, se je vpisalo v spiske več ko 12 milijonov volilcev in od rezultata so bili predlagatelji brezodškodninske zaplembe ravnotako presenečeni, ko njeni nasprotniki. Rezultat glasovanja pa je tembolj presenetljiv, ker je bilo to prvo glasovanje te vrste in ker je bilo premagati velike tehnične težkoče. Vrh tega pa so mnogi čisto monarhistično orientirani uradi glasovanja sabotirali, na deželi pa veleposestniki in graščaki, zlasti prosluli »Landräti« terorizirali vse od njih odvisne najemnike in kmete. Kljub vsemu temu tako sijajen rezultat!

Tem bolj sijajen, če upoštevamo historiat tega vprašanja. Prvotno so zahtevali brezodškodninsko zaplembo samo komunisti. Pod njihovim pritiskom so se izjavili za ta predlog tudi socialni demokrati, ga stilizirali in potem predložili parlamentu. Vse ostale stranke pa se gibanja oficijelno niso udeležile, temveč narobe svoje volilce pozvale, da se vpisovanja ne udeležijo. Ta poziv je popolnoma propadel, kakor kaže nad vse jasno rezultat vpisovanja v Berlinu.

Socialisti in komunisti (skupno z neodvisnimi) so dobili

pri volitvah 7. 12. 1924	1.086.350 glasov
dne 29. 3. 1925	1.060.336 glasov
pri obč. vol. 25. 10. 1925	966.694 glasov
in pri vpisovanju	1.584.082 glasov

Torej za pol milijona več, kakor imajo volilcev.

Niso pa za sedanjí predlog glasovali samo pristaši republikanske misli, temveč tudi bivši monarhisti, kakor je razvidno iz te primere:

Dr. Marx kot predsedniški kandidat demokratov, centra in socialnih demokratov ter Thälmann kot predsedniški kandidat komunistov sta dobila pri volitvah 26. aprila 1925 skupno 1.518.594 glasov; za brezodškodninsko zaplembo premoženja vladarjev pa se je vpisalo 1.584.032 volilcev, torej za okoli 80.000 več.

Ker je jasno, da se velik del demokratov in centurmashev iz strankarske discipline ni udeležil vpisovanja, je jasno, da je samo v Berlinu glasovalo mnogo več ko 100.000 bivših monarhistov za protimonarhistični predlog.

Republikanska misel je v Nemčiji zmagała na vsej črti in pohlep knezov je monarhizem pokopal.

Nujna posledica tega pa je, da se bo vse nemško politično življenje znatno preokrenilo na levo in da dobi tudi Nemčija svojo levico in najbrže tudi svojo levičarsko vlado.

aZ osiguranje miru bo nemška levica največje važnosti in mogoče ne bo dolgo, ko bo po francoskem zgledu nastal tudi v Nemčiji kartel levece.

KRATKE VESTI.

Veliki indijski pesnik Rabindranat Tagore je nevarno obolel.

V Štrajk so stopili rumunski advokati vsled novega pristojbinskega zakona.

Holandski parlament je z 48 proti 41 glasovi sklenil, da se odpravi poslanstvo pri Vatikanu.

Socialno demokratični listi so odkrili, da so se ponarejali tisočfrankovski bankovci leta 1924 tudi v Münchenu.

BELEŽKE.

»Slovenski Narod« piše o nameravani združitvi šušterščijancev z radikali in konča svoj globoumen članek z besedami: Ali ipak je povsem v redu, ako se šušterščijanci fuzionirajo z radikali.

»Slov. Narod« je pozabil dostaviti: »Zlasti zato, ker upamo, da se v radikalni stranki združimo z njimi tudi mi, ker ni vrage, da vendar enkrat ne bi prejeli radikali — tudi nas. Ponujamo se res že zadosti dolgo!«

Ksantipa.

Dva tisoč let velja že Ksantipa, žena mškega modrijana Sokrata, kot primer jezicne, sitne in neznosne žene, pravega »lntervena«, kakor bi dejala ljubljanska »rajca«. Sedaj pa je objavil nemški publicist Baumann članek, ki dokazuje, da je to mnenje o Ksantipi čisto zgrešeno in da žena moža, kakršen je bil Sokrat, sploh drugačna biti ni mogla. Iz Baumannovega silno zanimivega članka posnemamo:

Sovrstniki in potomci so vzklikali: Ubogi Sokrat, če so mislili na njegovo ženo. Čas pa je, stopiti na stran mnogo oklevetane Ksantipe in vzklikniti: Uboga Ksantipa!

O zunanosti Ksantipe viri previdno molče, ker stara stvar je, da je proti lepi ženi, pa če je še tako jezicna, možki svet popustljiv. Govorice o njenih svobodnih segah bodo pač samo govornice, zakaj hvaljeznost obdarovanih možkih bi sodbo o njej sigurno izpremenila.

Bila pa je mlada in temperamentna,

ko je poročila mnogo starejšega Sokrata. Poročila se je najbrže zato, da je preiskrbljena in zaščiten, kakor se iz enakega vzroka poroče vse njej duševno enako stoječe žene. O veličini Sokrata ni imela, ko vse povprečne Grkinje, niti pojma. Sokrat je bil star, neeleganten in grd človek. Da bi bil gozdno strašilo, so mu manjkale samo kozlovske noge. Fiziognomist, ki ni poznal Sokrata, ga je označil kot razuzdanca in pijanca. Če je Ksantipa sploh kdaj premagala njegovo Favnsko grdoto, o tem se nič ne poroča, kakor se o duši žene sploh malo govori, če nima ravno duše hetere. Sokrat sam, kateremu je bila lepota in zmiselnost isto, je opravičeval svoje mesnate ustnice s tem, da so tako poljubni mehkejši. Pri tem je pripomnil, da je sicer izvrševal svoje zakonske dolžnosti do Ksantipe, da pa je iskal svojo izvenzakonsko zabavo pri Aspaziji in ne samo pri njej. Če je našel pri duhoviti prijateljici Perikleja več zmisla za svojo hladno računajočo naravo, ni v tem noben dokaz proti Ksantipi. Za

veliko kurtizano je bilo gotovo dražljivo, če je imela v svoji zbirki tudi miselno težkega favna. Mogla si je privoščiti vsakovrsten užitek, dočim naj bi bilo vse žensko in človeško hrepenenje Ksantipe saturirano po Sokratu. Tudi če ni bila zmožna slediti poletu Sokratovih misli, je bilo tedaj za njene omejene sile dvakrat težko, ker je bila od dnevnih skrbi čisto izčrpana. V kakšnih skrbih je morala pričakovati Sokrata, ki je po neki večerji pri Platonu zopet enkrat tako temeljito pozabil iti domov, da je prišel domov šele drug dan zvečer. Če ni Sokrat nič zaslužil, ni motilo Aspazije, ker ona ni poznala pomanjkanja. Toda Ksantipa in njeni otroci niso imeli navadno niti za kruh. Sokrata seveda to ni motilo, ker se je lahko najedel in napil pri svojih prijateljih.

Če je res, da sta imela oba zakonca samo eno vrhno obleko, potem je to zadelo zopet samo Ksantipo, dočim se Sokrat za prisiljen domač zapor ni menil in tudi brez vrhne obleke filozofiral na cesti s krojači in ševljari.

Le naravno je, če se je ozka duša Ksantipe bala pred smešnostjo, ki jo je Sokrat preziral in kot starec plesal, hodil k glasbenim vajam ko šolarček in stalno govoril o svojem notranjem kliču ko Devica Orleanska. Če ni Ksantipa tega demona spoznala, ji je prav tako malo zameriti ko prvi Wagnerjevi ženi, ki ni spoznala duševne veličine svojega moža. Je pač neprimerno lažje iti skozi življenje kot Matilda Wesendonk in Aspazija, kakor pa kot gospa Mina Wagner ali Ksantipa. Da pa tudi sicer ni lahko biti žena velikega moža, je dokazal Tolstoj. Naravnost udušljive pa so zahteve in omejitve, ki bi jih morala prenesti žena takega krepostnika, kakor je bil Sokrat.

Kako pa je sploh nastalo sedanje mnenje o Ksantipi?

Najbrže so jo kdaj videli, da je vrgla Sokratu posodo na glavo, ker jo je ta spravljal s svojim filozofskim mirom na vse njene opravičene očitke v obup. Ali pa se je zabavala publika, ko je Ksantipa, sita čepenja doma, strgala Sokratu

Dnevne vesti.

KAZEN ZA MINISTRKE NEUSPEHE.

Listi poročajo, da namerava vodja angleških liberalcev Lloyd George predlagati angleškemu parlamentu, da se zniža zunanemu ministru Chamberlainu plača za 100 funtov vsled njegovega ženevskega neuspeha.

Bilo bi nad vse dobro, če bi se sličen predlog uveljavil tudi v naši skupščini. Pot naše delegacije v Ameriko je veljala na primer dva milijona dinarjev. Če naša delegacija ne bi šla v Ameriko in če bi dali desetim študentom le desetino vse te svote bi bil efekt za našo državo na vsak način povoljnejši. Dosegli bi vsaj to, da bi deset mladih ljudi videlo svet.

Kaj je bolj pravično, kakor če bi dejala skupščina, da mora izdatke za brezuspešno pot trpeti tudi finančni minister, ki je kot znano večkratni milijonar. Brez drugega pa je jasno, da bi najprimitivnejša pravica zahtevala vsaj to, da vrne polovico svojih dnevnic, ker so bile te dnevnic še enkrat višje, kakor pa so dnevnic ameriškega ministra.

Pa naj pravica še tako glasno zahteva teh predlog, smo vseeno prepričani, da skupščina takega predloga nikdar ne bo sprejela. Ne samo zato, ker so v naši skupščini ministri močnejši od skupščine, temveč predvsem zato, ker je tudi med našimi poslanci le malo ljudi, ki se ne bi bali take določbe.

Zato se pri nas ministri nimajo bati Lloyd George-ovega predloga in naš davkoplačevalec ostane slej ko prej tisti, ki bo plačeval račune za ministrske in druge neuspehe.

— Napredek v osnovnem šolstvu. V zadnjih letih je otvorilo prosvetno ministrstvo vseh krajev države številne nove osnovne šole, posebno v Srbiji. Samo lansko leto je bilo otvorenih nad 70 osnovnih šol, in sicer 56 v južni Srbiji, 15 v Črni gori, 1 pa v Vojvodini. Od 1. januarja 1925 do danes je bilo otvorenih vsega skupaj 124 novih osnovnih šol. Sedaj se gradi v raznih krajih države 186 novih šolskih poslopij. V Srbiji je prostiranih še 119, v Črni gori 67 novih šol. Šole se grade torej prav pridno. Težkoče povzročajo samo premajhni krediti, ministrstvo ne more pomagati vsem občinam, ki potrebujejo novih šol. Med tem je treba poudarjati, da se v raznih krajih države tudi ljudstvo samo ne boji žrtve.

— Reforma, ki je vzbudila veliko nezadovoljnost. Predsedstvo najvišjega sodišča v Sarajevu je izdalo te dni odredbo, ki prepoveduje vsem uradnikom najvišjega sodišča kakor tudi vsem uradnikom podrejenih okrožnih in okrajnih sodišč piti med obhajanjem s strankami črno kavo in pušiti. Poduradnikom, slugam in strojepiskam se te stvari med uradnimi urami sploh prepovedujejo, ne glede na navzočnost ali nenavzočnost strank. Ta reforma je vzbudila med prizadetimi veliko nejevoljo.

— Mednarodna konferenca delodajalcev se vrši od 14. do 24. maja v Pragi. Na konferenci se bo pretresalo vprašanje gospodarskih svetov in delavskih odborov. Ob priliki kongresa se prirede za udeležence posebne eskurcije v poedina industrijska mesta Češkoslovaške. Po kongresu se odpeljejo delegati na zasedanje mednarodnega urada dela v Ženevo.

na trgu edino skupno vrhno obleko. Mnogo je skrbel za govorice o Ksantipi tudi Alkibijad ali kak gost, ki ga je povabil Sokrat na dom, pa čeprav je znal, da ni doma nič za jesti. Najbolj pa se je za slabo mnenje o Ksantipi potrudil sam Sokrat.

Ali je sploh mogoče si misliti, da bi si kdo upal vprašati Sokrata za najintimnejše stvari zakonskega življenja, če ne bi vprašalec znal, da sme take stvari spraševati? S kakšno brezobzirnostjo je moral Sokrat govoriti o teh stvareh svojim prijateljem! S svojo sugestivno silo bi mogel Sokrat z lahkoto iz prepirljive žene ustvariti ljubečo ženo, samo če bi hotel. Toda tega ni hotel in to je tudi odkrito povedal. Če se ga je vprašalo, zakaj je poročil Ksantipo, je prostodušno priznal, da je hotel videti, koliko more sploh žena prenesti. Zato jo je najbrže nalašč jezil, samo da je njeno potrpežljivost preizkusil do dna. Zakaj dostavil je, da nalašč ne brzda njenega razpoloženja, ker bolje je jahati ognjovitega, ko pa krotkega konja.

— Usposobljenostni izpiti za osnovne šole pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljskem) se prične dne 26. aprila t. l. zjutraj ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za pristopev k usposobljenostnemu izpitu naj se predložijo po šolskem vodstvu pravočasno srezkemu šolskemu nadzorniku, da bodo najkasneje do 11. aprila v rokah izpraševalne komisije. — Predsednik.

— Napake v novem telefonskem imeniku. V novem telef. imeniku direkcije pošte in telegrafa Ljubljana (izd. 1925-1926) je več tiskovnih napak in pomanjkljivosti. Na strani 16 je treba črtati telefon štev. 365, Obrtna šola, državna. Na strani 38 se mora glasiti naslov naročnika štev. 264 pravilno: »Ravnik Rudolf Dr. itd.« in ne Ravnikar itd. Na strani 51, pod »Kamnik« je izpuščen slovo naročnika štev. 3, ta se glasi: »Tovarna barbarske robe »Titan«, Perovo.« Na strani 53 sta izpuščeni javni govorilnici: »Križe na Gorenjskem« in »Limbuš«.

— Velikonočne počitnice na ljubljanskem vseučilišču se prične dne 28. marca in trajajo do 11. aprila.

— Izleti na Jadran. Jugoslovensko-češkoslovaška liga v Mariboru priredi za Binkošti izlet na Jadran. Pripravljali odbor bo poskrbel za znižano vožnjo. — V Split prihajajo skoro dan na dan prihlasi inozemskih izletniških skupin. Tako pride poleti v Split akademsko turistično društvo »Romania« iz Bukarešte. Člani društva so profesorji, sodniki in visokošolci. Priglasila se je tudi skupina tehnikov iz Temešvara. Več izletniških skupin je prijavljenih iz Švice. Meseca aprila obišče na pr. številna družba švicarskih obrtnikov in trgovcev na jahti »Niroana« vso jugoslovensko obalo. Istočasno pride v Dalmacijo družba švicarskih profesorjev geografije.

— Za povzdigo tujkega prometa. Po inicijativi velikega župana mariborske oblasti se je vršila te dni v Mariboru anketa, ki je razpravljala o smernicah in sredstvih za povzdigo tujkega prometa v mariborski oblasti. Prišlo je do važnih sklepov.

— Poljedelska razstava v Pragi. Kakor vsako leto priredi tudi letos »Poljedeljsko združenje Češkoslovaške republike« v dneih od 12. do 17. maja, znano poljedelsko razstavo v Pragi. Cilj razstave je nuditi splošno sliko razvoja poljedeljsko-industrijskega v celi republiki, pospeševati nadaljnji napredek poljedeljstva, posredovati direkten stik izdelovalcev s konsumenti in podpirati razmnožitev produkcij. Razstava je razdeljena na številne skupine kakor: rastlinstvo in poljedelstvo sploh, gospodarstvo, živalstvo, poljedeljska industrija, poljedelski stroji, zadrugarstvo itd. Poleg tega bodo prirejene še razne posebne razstave (sladkorna industrija, industrija in produkcija lana, gospodinjstvo itd.). Posetniki razstave imajo na čl. železnicah 33% popusta.

— 700 brezposelnih gledaliških igralcev na Dunaju. Na Dunaju živi danes okrog 1200 gledaliških igralcev, od teh jih je brez aganzmana okrog 700. 500 neangažiranih dobiva državno podporo za brezposelne. Od angažiranih dobiva 80% minimalno plačo 2 milijona 300 tisoč kron.

In v njegovi smrtni uri? Nobena besede zahvale, ko je prišla Ksantipa z otrokom v naročju k njemu v ječo. Da je več kot sedemdesetleten starec mirno pričakoval smrti, ni končno noben dokaz velikanskega junaštva. Ali pa ne kaže veličine žene, če toži ta, pozabljaljoča lastno gorje: »O Sokrat, zadnjikrat govore danes s teboj tvoji prijatelji in zadnjikrat govoriš ti z njimi.« Pozačila je tedaj Ksantipa na skrb za svojega otroka in sebe, Sokrat pa ni imel niti sedaj za njo dobre besede, temveč je naročil Kritonu, da jo odpelje domov, ker mu je bila njena prisotnost na poti. To je bilo Slovo velikega Sokrata od žene in otroka!

In sedaj vas vprašam zastopnice mehke ženskosti: Če bi vas usoda mesto za ljubice Maksa, Kavsta, Egmonta ali grofa Strahla naredila za ženo Sokrata, ali ne bi vsaka od vas prišla v zgodovino kot »samo ljubezen ubijajoča« žena kakor Ksantipa?

— Italijanska skrb za Reko. Rimski uradni list priobčuje odlok s katerim se določa 9 milijonov lir za zgradbo bolnice, zdravilišča in hiralnice na Reki.

— Razpisana mesta. Na osnovnih šolah ljubljanske oblasti je razpisanih 69 stalnih učiteljskih služb. Prošnje je vložiti najkasneje do 31. marca 1926. — Na tehnični srednji šoli v Ljubljani, eventualno na državni strokovni šoli za puškarstvo v Kranju je razpisano služiteljsko mesto. Prošnje je vložiti do dne 10. aprila 1926. — Na ženski realni gimnaziji v Ljubljani se razpisuje stalno mesto učitelja matematike in fizike. Prošnje je vložiti do dne 29. marca 1926. — Podrobnosti glede vseh razpisanih mest glej v »Uradnem listu« št. 25 z dne 16. marca 1926.

— Iz državne službe. Teodor Budin, bivši okrajni tajnik pri okrajnem glavarstvu Logatec je reaktiviran ter dodeljen v službovanje kotarski oblasti na Visokem pri Sarajevu.

— Razpisane kolodvorske restavracije. »Uradni list« št. 25. z dne 16. marca 1926 priobčuje razpise natečajev za uporabo sledečih kolodvorskih restavracij, oziroma kolodvorskih okrepčevalnic: Ljubljana, glavni kolodvor, Maribor, glavni kolodvor, Zidani most, Velenje, Grobelno, Brežice in Grosuplje.

— Katastrofalne poplave v Ecuadorju. Iz Ecuadorja poročajo o katastrofalnih poplavah, ki so zahtevale številne človeške žrtve.

— Velikanski požar pri prodajalcu živali. V podjetju nekega prodajalca živali v Newyorku je izbruhnil te dni požar, pri katerem je poginilo nad 5000 kanarčkov, 600 papig in 20 opic.

— Številne smrtne kazni v sovjetski Rusiji. Kot poročajo poljski listi, je bil ustreljen te dni v Harkovu bivši oficir caristične armade Nesderenko. V Evpatoriji se je vršil proces zoper 29 oseb, ki so bile obdolžene protirevolucionarne propagande. Dva oficirja in 9 vojakov je bilo obsojenih na smrt. V Samarkandu je končal proces zoper 115 »zarotnikov« iz vojaških krogov s tem, da je bilo obsojenih 25 obtožencev, med njimi dva bivša sovjetska generalštabna oficirja in bivših carističnih oficirjev na smrt. Vse obsojence so ustrelili na dvorišču jetnišnice. V Kokandi je bilo obsojenih na smrt 9 oficirjev-upornikov.

— Sovjetski državni pravdnik — poglavar roparske tolpe. Kot poročajo poljski listi, se je vršila te dni v Simbirsku senzacionalna obravnava zoper 19 članov roparske tolpe, ki je terorizirala tamkajšno prebivalstvo z roparskimi napadi, požigi in umori. Policija je aretirala tolpo po dolgotrajnem težkem boju, v katerem je padlo pet razbojnikov. Tekom obravnave se je ugotovilo, da je bil vodja tolpe državni pravdnik tamkajšnjega okrožnega sodišča Dimitrijevič. Vsi banditi z državnim provdnikom vred so bili obsojeni na večletno težko ječo.

— Veliko tovarniško podjetje v zasedenem ozemlju. V velikih predilnicah v Podgori pri Gorici bo zaposlenih 8000 delavcev. Lastniki podjetja imajo velikopotezne načrte. Sezidali bodo delavske hiše, prodajalnišče prostore, delavski dom in sportni prostor za svoje uslužbence. Delavska kolonija bo imela lasten kino, lasten variete in lastno požarno brambo. Da tudi gostilne ne bo manjkalo, se razume samo po sebi.

Ljubljana.

1— Med vojno in po vojni. Med vojno je ljudi davila lakota, ker je šla za živčevje jako trda. Takrat so se ljudje zvečer zbirali v kavarnah k večerji. Večerjali so vojno kavo in vojni čaj, ki so si ga sladili s saharinom, in prigrizovali so h kavi in čaju neokusni vojni kruh. Svoje sijajne telesne užitke so dopolnjevali s tečno dušno hrano, ki jo je ljudem vsak dan pripravljala znani general Höfer. Danes je ravno tako kakor je bilo med vojno. Ljudje ne hodijo zvečer večerjat domov ali pa v gostilne, ampak v kavarne. Jedi je sicer dandanes dovolj, ni pa zopet tega, kar je bilo med vojno preveč, namreč papirnatega denarja. In tako ljudje zopet srebljajo svojo kavo in čaj, ki je sicer oslajen s pravim sladkorjem, in zopet prigrizujejo kruh, ki si ga prinese s seboj, grenijo pa jim njihove telesne užitke vesela časopisna poročila, ki pravijo, da bo še dolgo tako ostalo.

1— Vandalizem v tivolskih nasadih. Zlobne roke ljubljanskih ponočnjakov ne morejo mirovati. V noči od četrta na petek in s petka na soboto so v Gut-

manovem drevoredu pod Tivolijem izruvale neznane surovine 8 klopj. Če se bodo vandalstva tako nadaljevala, potem je bolje, da mestna občina sploh vsako delo ustavi. Kar na eni strani z velikimi stroški napravi, ji po drugi strani take pijane živine pokvari. Zalostno je, da Ljubljana vse to pasivno gleda. V drugih mestih je občinstvo toliko pošteno in se organizira na skupen odpor proti takim podivjancem. V Ljubljani to zaman pričakujemo in ne pomislimo, da je to denar ljubljanskih davkoplačevalcev, katerega se razmetava s tem, da se take javne naprave poškodujejo in te poškodbe tolerirajo. Čas bi že bil, da se tudi Ljubljana po vzgledu drugih mest upre takemu brezumnemu počenjanju in nekaj stori, ker oblasti so prešibke, da bi zatrle to organizirano ponočno divjaštvo. Če pa pride tak zlikovec policiji v pest, naj ga kaznuje kar najstrožje brez ozira na stan z zaporom.

1— Mestna ljudska kopel v Kolodvorski ulici bo dne 23., 24. in 25. marca t. l. zaprta.

RECITACIJSKI VEČER »PRELOMAŠEV«.

V sredo zvečer se je vršil v »Mestnem domu« recitacijski večer Delavske akademije, ki ga je priredil umetniški klub »Prelom«. Nastopila je trojica Pavla Nevenkova, Ferdo Delak in Janez Žagar.

Ferdo Delak je imel uvodno predavanje »Gledališka politika sovjetske Rusije«, v katerem je na kratko očrtal nastanek novega gledališča v Rusiji, gledališča množice »Politični misterij« je še najboljša označba predstav novega ruskega teatra. Tu nastopajo ogromne množice igralcev pred še večjimi množicami gledalcev. Na odru se ponavljajo vsi važnejši dogodki kot oktohrska revolucija, padec in beg Kerenskega ter nastanek sovjetske vlade itd. Amerikanec Craige se je izrazil, da se more le vzhod ponasati z novimi pridobitvami na gledališkem odru, zapad je tu izgubil že vso tvornost.

Sledile so recitacije Janeza Žagarja in sicer pesmi Krleža v malce improviziranem slovenskem prevodu, vendar dovolj gladkem, dalje srečno izbran odlomek iz Cankarjeve »Gospa Judit«, ki je med občinstvom vzbudil mnogo zanimanja. Tudi Bezručev »Rudar« je dosegel svoj efekt. Recitacije so bile dobro podane.

Gospodična Nevenkova je izvrstna navika in je recitala Zupančičevo idilo »Sveti Duh« in Kettejevo basen: »Sultan in kužek«.

Ves večer je nudil vtisa zaokroženosti, dasi so bile posamezne točke prav dobre. Spored ni bil enoten, kajti le prevelika je disonanca med upornimi pesmimi Krleža in Kettejevo basnijo. Tudi bi si želel par točk, ki bi pojasnjevale uvodno predavanje. Seveda je glavni vzrok v tem, da so imeli »Prelomaši« prekratek rok za pripravo. Občinstva je bilo zelo malo, kakih 60, mnogo je krivde tudi v nezadostni agitaciji in v tem, da se je večer vršil v sredo, mesto v četrtek, kot običajno.

DRUŠTVO »TREZNOST« V LJUBLJANI.

V Ljubljani je osnovana lokalna organizacija sarajevskega Saveza Treznosti. Za razliko od »Svete vojske«, ki ima poleg abstinentov tudi zmernike organizirane, stoji naša organizacija na sledečih zmagonasnih in znanstveno utemeljenih principih.

Člani naših organizacij se zavežejo poleg osebne abstinence i na to, da ne bodo producirali, ne kupovali, ne prevažali in ne ponujali alkoholnih tekočin, službežih za opijanje ljudi. Vidimo, da sloni organizacija na principu železne doslednosti, ki je vedno vsaki pametni ideji pripomogel do potrebnega uveljavljenja in praktično potrebnega efekta.

Taka organizacija je za Slovenijo neobhodno potrebna. Sloni na principu podrobnega delovanja med narodom in polaga največjo važnost na stalni osebni kontakt enako mislečih ljudi. Organizacija je versko in politično popolnoma neutralna. Takšne organizacije Slovenija doslej še ni imela!

Upamo, da postane čim več ljudi našega mnenja in da se pridružijo našim vrstam. Če pa osebno še niso prišli do našega stališča, upamo, da se bodo v eminentnem narodnem interesu odločili za naše principe ter tako v zglede vplivali na bližnje in daljne okolice — primerno njihovega osebnemu uplivu.

Vabimo na sestanke in prosimo, da privedete s seboj tudi enakomisleče znanee in prijatelje. Sestanki imajo namen seznaniti enakomisleče ter jih po želji informirati o načinih našega dela. Naša organizacija želi biti matica za organiziranje v Sloveniji.

V službah željenih informacij se obračajte na predsednika ali podpredsednika, higijenski zavod, Ljubljana. — Odbor.

Težkoče Čehoslovaške.

Bivši poljedelski minister dr. Hodža je sprejel dopisnika »Vremena« in mu dal daljši interview, v katerem je označil težkoče Čehoslovaške.

V prvi vrsti treba omeniti socialno politiko, ki zelo obremenjuje čehoslovaški proračun. Zlasti velike zahteve se bodo stavile na državno blagajno od 1. junija dalje, ko stopi v Čehoslovaški v veljavo zakon o splošnem zavarovanju. Čehoslovaška pa mora voditi dobro socialno politiko, ker se samo s tem prisili komuniste, ki so druga najmočnejša stranka, da preidejo z revolucionarnega na evolutivno stališče. Druga velika težkoča so nasprotja med industrijo in poljedelstvom ter s tem nastalem boju med poljedelsko ali industrijsko zaščitno carino. Moještvo Švehle je dosedaj ta nasprotja vedno premagalo, toda po odstopu Švehle bodo težkoče narasle.

Naš proračun se stalno zmanjšuje in finančni minister dr. Engliš je izdelal zakonski načrt, po katerem bodo davki znižani za vse davkoplačevalce razven proizvajalcev sladkorja in špirta. Ob enem z davčnim zakonom se reformira tudi uradniški zakon. Uradniške plače se bodo prilagodile valutnim izpremembam, kar bo državo obremenilo za 700 milijonov č. kron. Predvsem bodo imeli korist od novega uradniškega zakona nižji uradniki.

Kaj bo ujedinilo Slované? Na to vpra-

JOSIP JURIJ STROSSMAJER.

V soboto, 20. t. m. se je vršilo v društvu »Soča« predavanje pod gornjim naslovom. Večer je otvoril društveni blagajnik Šviligoj, ki je podal besedo predavatelju prof. Bačiću.

Strossmajerjev praded Pavel se je v začetku 18. stoletja priselil iz Linca v Osijek in se oženil tam z Osiječanko. Njegovi potomci so že bili popolni Hrvati in enemu med njimi, živinskemu trgovcu Ivanu Strossmajerju, sta se 4. februarja 1815 porodila dvojčka Josip in Jurij, od katerih je kmalu eden umrl, ker niso roditelji vedeli kateri, je preostal obdržal obe imeni. To je bil poznejši djakovski vladika.

Sin preprostih starišev je imel odprto le eno pot do karijere in to je cerkev. Najprej je študiral semenišče v Djakovem, nato pa v Budimpešti, kjer je 19 let star dosegel doktorat filozofije. 1837 je postal kaplan v Varaždinu, kjer so pa bile njegovemu duhu preozke razmere. Sprejet je bil nato v dunajski »Augustineum«, kjer je 1. 1842 dosegel drugi doktorat teologije. Bil je nekaj časa profesor fizike in matematike na djakovskem semenišču, nato pa, vsled svojega velikega talenta in izobrazbe, dvorski kaplan in profesor »Augustineuma« na Dunaju. V burnem letu 1848 je bil Strossmajer v ozkih prijateljskih stikih z banom Jelačićem, ki ga je tudi leta 1850 kandidiral na izpraznjeno mesto djakovske škofije. Gaj in njegovi »Ilirci« so bili proti tej kandidaturi, prodrli pa je nazadnje le Jelačićev predlog in tako je Strossmajer postal škof v Djakovem. Djakovo je sicer majhno mesto, — pomisliti moramo, da je takrat še po zagrebških ulicah rasla trava — vendar je bila djakovska občina ena najbolj bogatih. Po 53 občinah je imela okoli 70.000 juter zemlje. S tem bogastvom je Strossmajer znal pametno gospodariti in dohodke povečati.

Moralne razmere, zlasti med slavonskim duhovništvom niso bile baš najbolj rožnate. Po slavonskih vaseh so stale dušnim pastirjem ob strani zajetne kuharice s štirimi, petimi in še več otroci. Nad tem se ni tudi nihče izpodtikal, saj se je govorilo celo v Zagrebu o »biskupici«.

Proti temu je energično nastopil Strossmajer, dasi je bil principijelno proti celibatu. Skušal je duhovništvo dvigniti na višji nivo izobrazbe in morale. Strossmajer je bil instinktivno vedno pedagog in je zato tudi v svoji škofiji zelo pospeševal šolstvo. Sam visoko izobražen (poleg hrvatskega, nemškega, grškega in latinskega je znal še francoski, italijanski in angleški jezik) je bil vedno mnenja, v nasprotju z drugimi, da izobrazba ljudstva družbi le koristi.

Velike so zasluge Strossmajerja kot umetnostnega mecena. Kavalirsko je podprl z gnotno pomočjo vsak znatnejši kulturni pojav na slavonskem jugu. Trajen spomenik si je postavil z ustanovitvi-

janje je odgovoril dr. Hodža: agrarizem. Nato je nadaljeval: Pred vojno je vladal pri nas romantičen panslavizem. Vse Slované je združeval boj proti dušmanu. To se sedaj padlo. Ne liberalizem in ne socializem, temveč samo s seljačko slogo se pride do slovanstva. Videli ste, kako je Stambolijski preko kmetske misli prišel do zblizanja z Vami. Naše zblizanje s Poljaki pa so omogočili seljaški voditelji Vitoš, Švelila in jaz. Zakaj danes so na svetu samo tri skupine mas: fašistovska, boljševiška in agrarna. To priznava celo Buharin. Zato je prišel na Leninovo mesto seljak Rikov. To je tudi razumljivo. V ostali Evropi je bila vzgoja trgovska in industrijska. Buržuazija je bila nosilec vse kulture. Pri nas buržuazija nima te tradicije in naša demokratska misel se mora inkorporirati v nečem drugem. In to je agrarizem.

O odnošajih s Slovaki je dejal dr. Hodža. Sporazum s Slovaki še ni sklenjen, ker je Hlinka klerikalec. Toda danes sta v njegovi stranki dve struji. Večino ima skupino, kjer so duhovniki, stari in predvojni Slovaki. V manjši pa so se združili pomadjarjeni Slovaki, ki nimajo nobene zmisla za našo državo. Od 23 poslancev Hlinkove stranke je 16 za sporazum z vlado, 7 pa proti. Na vsak način pa mora v kratkem priti do sporazuma, ker mora biti slovaško vprašanje likvidirano.

Jo Jugoslovanske akademije in Jugoslovanske univerze v Zagrebu. V Djakovem je dal zgraditi novo katedralo, ki je monumentalno umetniško delo prve vrste.

Svetoven sloves si je Strossmajer pridobil z nastopom na rimskem koncilu 1870, ko je nastopil proti dogmi o nezmotljivosti papeža.

Zgodovinske so njegove zasluge za jugoslovansko narodno stvar. Povdarjal je vedno, da ni razlike med Srbi in Hrvatimi, nego, da je to en narod. Povsed, v svoji cerkveni funkciji in kot član sabora v Zagrebu in državnega parlamenta v Budimpešti je uveljavljal pravice hrvatskega jezika. Strossmajer je bil v svojem patriotizmu realist. Za zgodovinsko nujnost je proglasil državnopravno in politično ujedinjenje vseh Jugoslovancev.

Umrli je leta 1905 v visoki starosti 91 let. Strossmajerjevo ime bo ostalo trajno zapisano v zgodovini vseh Jugoslovancev.

Prof. Bačić je za svoje predavanje žel mnogo odobravanja. Zahvalil se mu je v imenu »Sočec« prof. Zgrabljic. Obzlati je le, da se je tega lepega predavanja udeležilo le majhno število »Sočanov«. Po predavanju je pevski zbor Zveze jug. železničarjev dovršeno zapel par lepih pesmi.

ŽENSKI SHOD V »MESTNEM DOMU«.

Socijalistična Zveza delavskih žen in deklet je sklicala v nedeljo 21. t. m. ob 4. uri popoldne v »Mestni dom« ženski shod, da manifestira za politično enakopravnost in socialne pravice ženstva. Shoda se je udeležilo okrog 300 oseb, mnogo je bilo vmes tudi moških. Klerikalci so ob istem času priredili konurenčno prireditve procesije v počaščenje svetega leta, ki so se je ženske tudi v velikem številu udeležile.

Shod je otvorila Marija Rakovčeva, ki je podala besedo Antoniji Čečovi. Čečeva je v svojem govoru zahtevala enakopravnost ženske z moškimi zlasti v pogledu splošne in enake volilne pravice v politične zastope.

Nato je očrtala bedno stanje ženskega proletarijata, čigar nizki zaslužki tlačijo moške mezde. Obzalovala je nezavednost med delavkami — ter se navduševala za skupni ideal mož in žen, za ideal slobodne ljubezni in dela. Zahtevala je enakopravnost zakonskih in nezakonskih otrok ter povdarjala važnost ženskih delavskih organizacij.

Druga govornica Ajdovšek se je vnela za proletarsko vzgojo otrok brez klerikalnega duha. Zahtevala je osnivanje mladinskih zavetišč in posvetovalnic v industrijskih krajih.

Prečitala je tudi resolucijo, ki našteva razne zahteve delavskega ženstva.

V imenu levičarskega delavstva je govoril Peterković. Njegov nastop je zelo razburil nekatere duhove, tako, da je ves shod pokazal ostre difference med levim in desnim delavstvom. Shod je ob 6. uri zaključila Rakovčeva.

Sport.

Včeraj se je nadaljevalo prvenstveno tekmovalje za spomladansko sezono. Tekme so končale s precejšnjimi presenečenji; posebno nas je iznenadila Slavija, ki je pokazala v primeri z jesensko sezono velik napredek in razpolaga z novimi zelo talentiranimi igralci; nasprotno pa je simpatični Jadran zelo nazadoval in bo moral napeti vse sile, da si pribori častno mesto v prvenstveni tabeli.

SK Ilirija : SK Slavija — 8 : 1. Tema se je vršila popoldne na igrišču SK Ilirije. Zmaga Ilirije popolnoma sigurna; rezultat, ki ga je dosegla primeroma šibka Slavija napram slovenskemu prvaku je časten.

ASK Primorje : SK Slovan — 3 : 2. Rezultat, ki ga je doseglo Slovanovo moštvo, je zanj nepričakovano dober, kajti Primorje je nastopilo v običajni postavi; kljub temu pa napram ambicioznemu moštvu Slovana ni moglo doseči boljšega rezultata. Dosežen rezultat približno odgovarja poteku igre. Tekma se je vršila popoldne na igrišču ASK Primorje.

SK Jadran : ZSK Hermes — 1 : 5. — Tekma se je vršila po svršetku gori imenovane na igrišču ASK Primorje. Simpatični Jadran je zopet popolnoma odpovedal in doživel hud poraz. Sodil je dobro g. Možina.

L. L. A. P. je priredil včeraj na 7.5 km dolgi progi cross country za prvenstvo Slovenije. Start in cilj sta bila na igrišču ASK Primorje; startali so večinom atletski ASK Primorje. Kot prvi je prišel na cilj Slapničar (ASK Primorje), drugi Vidic (ASK Primorje).

Cross-country v Brnu je v toliko presenečil, ker je bil poražen favorit Drozda, ki se je placiral na tretjem mestu. Prvi je bil Nedobity (Sparta) z 18 : 37.7, drugi je bil Pytek (Zidanice) z 18 : 48.6, tretji Drozda (Kolin) z 19 : 12 in četrti Plehot (Baka Ples).

Thunberg premagan na Finskem. V Joeneu, malem mestecu v severni Finski, so se vršile nedavno tekme v hitrem drsanju na 4 mojstrske proge, ki se jih je udeležil tudi prejšnji svetovni mojster Thunberg. Vendar ni bil v prav dobri formi; zmagal je sicer na 50 in 1500 m, bil je pa poražen na 5000 in 10.000 m od Kanerve. Uspehi so sledeči: Na 50 m prvi Thunberg v 48¹/₁₀, drugi Jaivinen v 52³/₁₀. Na 1500 m prvi Thunberg v 2:33³/₁₀, drugi Kanerva v 2:37. Na 5000 m prvi Kanerva v 9:43³/₁₀, drugi Thunberg v 9 : 55. Na 10.000 m prvi Kanerva v 19:21¹/₁₀, drugi Thunberg v 19:56.

Dne 27. marca se bo izvajala najslavnejša veslaška tekma sveta med Oxfordom in Cambridgem in čim bolj se bliža termin, tem bolj narašča zanimanje. Trening se je začel kakor običajno že v januarju, sestava moštev je že pred nekaj tedni gotova in v zadnjem času sta se trenirali obe moštvi pod nadzorstvom najboljših instruktorjev. Obe moštvi imata jako krepke ljudi, toda Oxford je za 40 funtov težji ko Cambridge. Temnomodri (Oxford) so tudi v treningu napravili boljši utis kakor svetlomodri (Cambridge). Ta vtis se je še poglobil pri poskusni vožnji čez celo progo. Cambridge je porabil za to 20.22, dočim je Oxford celo progo preveslal v 18.57. Sicer se ti časi ne morejo kar tako primerjati, kajti Cambridge je veslal po Temzi s plimo od Putneya do Mortlake, Oxford pa 4 ure pozneje v nasprotni smeri z oseko, vendar je uspeh temnomodrih boljši in se smatra Oxford kot favorit.

Šahovski turnir na Semmeringu.

V soboto se je odigralo X. kolo. Dr. Vidmar je porazil Tartakowerja, Aljekin dr. Michela, Gilg Janowskega, Rubinstein Rosellija, Treibal Yatesa. Partiji Niemcovič : Grünfeld in Kmoch : Reti sta bili prekinjeni. Partiji Davidson : Vayda in Tarrasch : Spielmann sta končali remis. — Stanje po X. kolu: Niemcovič 8 (1), dr. Tartakower 8, Aljehin in Spielmann 7, dr. Vidmar 6 in pol, Rubinstein in dr. Tarrasch 6, Reti 5 (1), Gilg in Treybal 5, Davidson in Vayda 4 in pol, Grünfeld 3 in pol (1), Kmoch ravnolično, Janowski 3 in pol, dr. Michel 2 in pol, Roselli pol točke.

AKADEMIJA POMLADKA RDEČEGA KRIŽA NA I. DRŽ. GIMNAZIJI.

Ze drugič je stopila I. drž. gimnazija v tekočem šolskem letu pred javnost. Prvič, ko so 17. decembra 1925 praznovali v dramskem gledališču 125-letnico Prešernovega rojstva, drugič, ko je pre-

teklo nedeljo priredil Podmladek Rdečega Križa tega zavoda svojo akademijo. Med tem, ko je bila Prešernova akademija aranžirana po osmošolcih, so bili aranžerji Pomladkove akademije sedmošolci (predvsem Bačić, Polec, Lenček, Košir in Ferfolja), ki so svojo nalogo prav dobro rešili.

Dobro izbran program je pokazal, kaj premorejo dijaki hum. gimn. Akademijo je otvoril sedmošolec J. Lenček s kratkim, pesniško stiliziranim govorom. Glasbene točke so nam pokazali muzikalčno nadarjenost izvajalcev, slišali smo dva dueta (sedmošolca Bajuk in Pompe R. ter osmošolec Krek in gđ. Vegelnikova), ki sta kakor tudi kvartet (prof. Grafenauer, Pompe L., Poljanec VIII. in Pfeifer VII.) mojstrsko odigrala svoje točke. Da imamo na I. drž. gimnaziji tudi dobre deklamatorje, so nam dokazale deklaracije, katere so prednašali: prvošolka Anka Polčeva, skupina 5 drugo- in tretješolcev, tretješolka Hočvarjeva, Dragica Knafličeva VI. a., in Lenček VII. Veseli nas, da goje dijaki tudi recitacije; na akademiji smo slišali globoko občuteno recitirati sedmošolec Ocvirka Cankarjevo »Nedeljo«. Izvrstno prednašane pevske solo-točke L. Hribarja VII. (bariton) in Ruše Mahkotove V. ob spremljevanju šestošolca Finka so bile burno aklamirane, ravno tako, kakor tudi petje okteta (osmošolci), ki je bilo res na umetniški višini. Državna himna, zapeta od gimnazijskega mešanega zbora je zaključila spored.

Ljubljana se je res v častnem številu odzvala povabilu in je popolnoma napolnila dvorano. In dijaki so to res zaslužili.

Mladi prireditelji so imeli čast pozdraviti v svoji sredi med drugimi mil. gospo dr. Tavčarjevo, zastopnika g. velikega župana g. dv. svetnika Kremenska, zastopnika kom. div. obl. g. gerenta Likozarja, češkega konzula g. dr. Resla, g. bar. Knorringa v zastopstvu g. konzula Belgije, g. inspektorja Westra, gg. direktorja dr. Orla in dr. Lokarja, g. ravnatelja meščanske šole Hočvarja kot predsednika mestnega odbora P. R. K. i. t. d.

Zelimo, da ti dijaki, ki goje idejo Rdečega Križa, kmalu zopet nastopijo v javnosti.

M..... Z.....

Gospodarstvo.

× **Prodaja.** Dne 7. aprila t. l. se bo vršila v vojašnici kralja Aleksandra I. v Ljubljani ofertalna licitacija glede oddaje v nakup konjskega gnoja za čas od 15. aprila do 31. decembra 1926. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobave.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 26. marca t. l. ponudbe za dobavo 1200 kg zmlatega grafitu, za dobavo 3 komadov računskih strojev; do 30. marca t. l. za dobavo 100 komadov ročajev za lopate. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije.

× **VII. Mednarodni velesejem v Bruxelles-u** se vrši od 7. do 21. aprila 1926. Ta gospodarska prireditve je zrcalo močno razvite belgijske industrije. Informacije in sejske legitimacije so na razpolago pri tujakšnem belgijskem konzulatu.

× **VII. Trgovski sejem v Bruslju.** Za VII. trgovski sejem v Bruslju, ki se vrši od 7. do 21. aprila 1926, dobijo interesi legitimacije v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

× **Prodaja.** Dne 10. aprila t. l. se vrši pri direkciji državnih železnic v Ljubljani ponovna ofertalna licitacija glede prodaje 500 komadov starih lesenih že rabljenih sodov. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije.

To in ono.

3.500.000 POROK NA LETO.

Prvič po vojni je bila sedaj izdelana splošna prebivalstva statistika, ki obsega vse evropske države. Iz te statistike je razvidno med drugim sledeče:

V vseh državah Evrope je močno naraslo (v primeri s predvojnimi časom) število porok. Razlogi zato je iskati v različnih okoliščinah. Predvsem prihaja pač v poštev hrepenenje iz vojne vrtnih se moških po lastnem domu in redu, dalje večja samostojnost mladih ljudi in last not last dejstvo, da je vedno več žensk v raznih službah, kjer ima priliko priti v dotik z moškimi. Celokupno število zakonov, sklenjenih v enem letu v Evropi je doseglo gigantno višino treh in pol milijonov. Na prvem mestu stoji Rusija z Ukrajino z 1¼ milijona zakonov na leto. Zelo radi se ženijo po vojni tudi Belgijci, ki ranžirajo takoj za Rusijo. Na tretjem mestu stoji Madjarska itd. V najnezatnejši meri je naraslo število zakonov v nordijskih državah,

kjer se sploh najmanj poročajo. Če je temu kriva znana hladnost nordijskih žensk ali pa mogoče samo — da večja preudarnost možkih, naj znano.

Zanimiv kontrast k splošnemu porastu števila porok pa je splošno nazadovanje števila porodov. Od vseh držav kaže samo Rusija in — Francija mal porast števila porodov napram predvojnemu času. Posebno žalostno izgleda stvar glede Nemčije, katere prebivalstvo se je odlikovalo v predvojnem času po kunki plodovitosti, ki pa stoji v tem oziru sedaj na zadnjem mestu. Krive temu so neugodne gospodarske razmere.

Temu nasproti pa je opažati skoro v vseh evropskih državah nazadovanje mortalitete. Statistika kaže, da živimo sedaj dalje časa ko pred vojno.

: Stradalec odpovedali živci. Stradalec Haus, ki se je obilgiral, da bo živel v Monakovem 45 dni ob 230 steklenicah Selterjeve vode in 500 komadih svačbe, ga je grdo »polomilo«. Že drugi dan so mu odpovedali živci ter je moral s produkcijo prenehati. Vzrok je bil eden od njegovih prijateljev, ki mu je povedal dan prej, da je moral njegov kolega Erik v Berlinu svojo stradalno kuro ukiniti. To je vplivale na Hausa tako porazno, da je presil prihodnje jutro zdravnik, da ga preišče. Stradalec je močno

utripalo srce, v obraz je bil višnjevi, tresel se je po vsem životu. Zdravnik mu je svetoval, da neha s stradanjem. Haus je bil takoj pripravljen. Ker je za kuro tri dni treniral, je stradal vsega skupaj samo 5 dni. Sedaj ga čaka obračun s podjetnikom, kateremu ima povrniti po pogodbi v slučaju predčasne ukinitve stradanja polovico narastlih stroškov.

: Petdeset pasažirjev, ki žele potovati na luno. Svoječasno smo poročali o projektu ameriškega fizika Goddarda, profesorja na Clark College-u v Worcesteru, ki je oznanil strmečemu svetu, da hoče izstreliti raketo na luno. Sprva so Goddarda po vsem svetu zasmejevali, pozneje pa se je izkazalo, da gre za resen znanstven poizkus. Goddard je napovedal, da izstrelijo prvo poizkusno raketo dne 1. januarja t. l. Toda 1. januar je minul, ne da bi bil izpolnil Goddard ljubo izpolnil. Goddard je molčal. Te dni ga je pa posetil intervjuer nekega velikega ameriškega znanstvenega lista in Goddard je izjavil, da dne 1. januarja 1926 svoje stvari zoper svoje pričakovanje še ni bil siguran, pač pa da je pre-

pričan, da bo mogel izstreliti raketo najpozneje letos po leti. Goddard je zamislil stvar tako, da pošlje v svojo raketo eventualno tudi par pasažirjev na luno. Ko je strmeči svet lo izvedel, so se jeli oglašati ljudje, ki se žele udeležiti prvega avanturističnega potovanja v vesolje in oglasilo se jih ni nič manj kot 52. Če namerava potovati na luno tudi ameriški profesor sam, ga ni nihče vprašal.

: Problem rase rešen. Francoski geolog in geograf dr. Jarre je ugotovil, da je različna barva človeških ras posledica vpliva ultravioletnih žarkov. Moč nevidnih solnčnih žarkov je v tropičnih pokrajinah največja. Ker imajo ti žarki lastnost, da pod njihovim vplivom človeška koža potemni, so prebivalci ondotnih pokrajin rjavi in črni. V drugih pokrajinah absorbirajo, oziroma izenačijo vpliv ultravioletnih žarkov vidni žarki sonca. Kitajci so rmeni polti, ker žive na ozemlju, ki je v enaki meri izpostavljen rmenim in ultravioletnim žarkom. V Abesiniji sicer ultravioletni žarki niso tako močni kot na Fidžijskih otokih, vendar pa so močnejši kot rmeni žarki, pač pa bronaste barve. Različna barva Japoncev in Kitajcev temelji na dejstvu, da odbija Tiki ocean ultravioletoe žarke ter slabi s tem vpliv rmenih. Posledica tega je, da je polt Japoncev za nianso temnejša kot polt njihovih sosedov Kitajcev. V Evropi prevla-

dujejo rmeni žarki, vialne odbija Atlantski ocean. Iz zmesi vialne in rmene barve, ki se druga drugo izpopolnjujeta nastane bela polt Evropejcev, katerih žibel je tekla v zapadni Evropi.

: Novi visoko radioaktivni žarki. Fizik Werner Kohlhorster v Berlinu je razkril v atmosferi nove žarke: Z veliko težavo se mu je posrečilo, da jih je premeril na Jungfraujochu. Ugotovil je, da prihajajo iz vesolja. Imajo namreč lastnosti, ki izvirajo iz visoko radioaktivnih snovi, kakršnih na našem planetu ni, pač pa se jih da ugotoviti na površini mladih zvezd, ki spadajo k sistemu Rimske ceste. Žarki proderejo 10 metrov ledu ali po 1 meter svinca, vsebujejo torej energijo, kakršne na zemlji dozdaj nismo poznali. Dr. Kohlhorster je dobil za svoje razkritje pred kratkim Leibnitzovo akademsko nagrado. Po mnenju merodajnih fizikov bo proučevanje teh žarkov naše znanje o postanku svetov bistveno razširilo.

**Raznovrstno
pomladansko obleko
rudi najceneje**
JOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova c. 3.

Jack London:

Morski vrag

»Evo, tu imaš, Klada,« je dejal, zaprl knjigo ob prstu in se ozrl proti meni. »Pridigar, ki je bil kralj nad Izraelom v Jeruzalemu, je mislil kot mislim jaz. Ti mu praviš pesimist. Mar ni tale pesimizem tukaj nad vse črnogled. — »Vse je nečimurnost in mučenje duha,« »Ni dobička pod solncem,« »En dogodek je za vse,« za bedake in pametne, čiste in nečiste, grešnike in svetnike, in ta dogodek je smrt, nekaj zlega, kakor pravi. Zakaj Pridigar je ljubil življenje in ni hotel umreti, so pravi: »Zakaj živ pes je boljši kot mrtev lev. Nečimurnosti in mučenju je dajal prednost pred tihoto in nepremičnostjo groba. Jaz tudi. Lazili je svinjsko, ampak ne laziti, biti kot skala in gruda, o tem se gnjusi razmišljati. Gnjusno je življenje, ki je v meni, vsaj je njegovo bistvo gibanje, moč gibanja, in zavest moči gibanja. Življenje samo je nezadovoljstvo, toda zreti naprej proti smrti je še večje nezadovoljstvo.«

»Še huji ste kot Omar,« sem dejal. »Ta je po običajnem boju mladosti vsaj postal zadovoljen in je ustvaril iz svojega materializma nekaj radostnega.«

»Kdo pa je bil Omar?« je vprašal Wolf Larsen in

* Rubaiyat je slovita pesnitev perzijskega pesnika in zvezdoslovca Omarja Khayyama. Angleški prevod E. Fitzgeralda spada med klasična dela angleške književnosti.

jaz tisti dan nisem imel nobenega dela, niti prihodnji niti tretji.«

Pri svojem neurejenem čitanju ni bil nameril na to pesnitev Rubaiyat. Sedaj, ko sem mu je nekoliko povedal na pamet, mu je bilo, kakor da bi bil našel velik zaklad. Spominjal sem se je mogoče kakih dveh tretjini kitic s štirimi stihi, vsebino ostalih pa se mi je posrečilo podati brez težave. Cele ure sva se razgovarjala o posameznih stihih; spoznal sem, da je našel v njih neko tarnačo kesanje, nek upor, ki ga jaz sam za nič na svetu nisem mogel najti. Morebiti sem bil govoril z nekim radostnim zanosom, kakor je meni lasten; njegov spomin je bil jako dober; že ob drugem ponavljanju, včasih tudi že ob prvem prednašanju je znal kitico na pamet; ponavljal sem iste stihe in jih navdahnil z nemir in strastnim uporom, ki je bil skoraj prepričevalen.

Zanimalo me je, katero kitico bo najbolj vžujubil, in nisem bil presenečen, ko je izbral ono, ki se je porodila iz trenutne dražljivosti in popolno v nasprotju s Perzijskevo dopadljivo filozofijo in prijaznim zakoničnim življenja:

»Kaj, brez vprašanja je tje kaj odhitel Od k o d ?
In brez vprašanja je k a m odhitel odtod!
Oj, mnogo čaš tega prepovedanega vina
Mora vtopiti spomin na to predznost!
»Imenitno!« je vzkliknil Wolf Larsen. »Imenitno!
To je glavno. Predznost! Boljše besede ne bi bil mogel reči!«

»V naravi življenja ni, da bi bilo drugače. Kedar življenje zazna, da mora nehati živeti, se vedno upre. Ne more si pomagati. Pridigar je spoznal, da je življenje in delo življenja zgolj nečimurnost in uničenje, zlo; ampak smrt, konec zmožnosti človeka, da je nečimurni in mučen, mu je bil še večje zlo. Od poglavja do poglavja ga skrbi tisti eni dogodek, ki pride nad vse enako. Tako tudi Omarja, tako mene, tako tebe, celo tebe, saj si se uprl, ko je kuhar zate brusil nož. Strah te je bilo umreti, življenje, ki je v tebi, ki te sestavlja, ki je večje od tebe, ni hotelo umreti. Govoril si o naravnem nagibu neumrljivosti. Jaz govorim o naravnem nagibu življenja, katero ima živeti in katero, kedar se približa smrti, obvlada kakerekoč naravni nagib neumrljivosti. Obvladalo ga je v tebi — ne moreš tajiti — ker je nor kuhar brusil nož.

Sedaj imaš strah pred njim. Strah te je pred menoj. Tega ne moreš tajiti. Ako bi te zgrabil za vrat, takole, — in njegova roka se je oklenila okoli mojega vratu, da nisem mogel dihati — »ter bi začel iztiskati življenje iz tebe, takole in takole, pojde tvoj naravni nagib neumrljivosti rakom žvižgat, vzplal pa bo tvoj naravni nagib življenja, ki hrepeni po življenju, in ti se boš boril, da bi se rešil. Kaj? V tvojih očeh vidim strah pred smrtjo. Z rokami biješ po zraku. Napenjaš svojo neznanost, da bi se boril za življenje. Reka se ti oklepa moje roke: čutilim jo tako narahlo, kakor da bi kak metulj sedel na njej. Prsa se ti dvigajo, jez: ti moli iz ust, koža postaja temna, oči se ti sučejo.

■ azpis.

Okrajni zastop v Laškem odda potom pismene ofertne licitacije sledeča dela:

Stavbena dela na progi Trbovlje kolodvor—Trbovlje kraj

v proračunanem znesku Din 234.000 —

Nučiti in nastavki proračunov so ponudnikom na vpogled v pisarni okr. zastopa v Laškem od dne 23. do 30. marca t. l. dneono od 8. do 11. ure.
Rok za vložitev ponuob poteče dne 7. aprila t. l. ob 11. uri.
Vsaki ponudbi je treba položiti 5% proračunljene vsote kot kavicjo, bodisi v gotovini ali vredn. papirjih.
Podpisani se pridržijo pravico oddati dela posamič ali skupno.

L A Š K O, dne 17. marca 1926.

Gerent: dr. FRAN ROŠ.

Srajce,

promenadne bele in barvaste, ovratnike

vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potrebnščine, svilene trakove, čipke in vezenino. Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U - LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

MALI OGLASI

vsake oglasom do 20 besed Din 3.—, vsake nedeljske beseda 20 par.

Absolvent tra. teča a

išče službe pri kakem večjem podjetju. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. — Ponudbe prosil na upravo lista pod: »Dobra moč«.

PREMOG - ČEBIN

potovanja ulica 1/II. - Telefon 56.

la Tranist sir

ala Marija Stern po 22.50 Din kg pošilja po železnici in pošti Mlekarna in sirarna Josip Dvorny, Badljovina (Slavonija).

Kupi se

vsako količino jelovih ali smrekovih pol-moralov v delelini 35/70 mm in 4 m. — Obvezne ponudbe na upravo lista pod »Benetke«.

V restavraciji

„Pod skalco“

Mestni trg št. 11

se ločijo pristna ter pitnava. Preko ulice 1 Din ceneje.

Vsako sredo, soboto in nedeljo od 20.—24. ure salonski koncert. — Ob nedeljah od 9.—15. ure zabavljiva koncerti.

Stekleno

brezno opako imajo stalno v zalogi. Zaručene opekarne d. l. Ljubljana.

Vrtnarske zadeve

posreduje

Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju.

Mlad zakonski par

brez otrok išče meblirano sobo, po možnosti v bližini dolenskega kolodvora, za takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Takoj 19«.

Naročajte in širite „Narodni Dnevnik“!

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrsne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. — Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552